

Kúria

ítélet

Az ügy száma: Bfv.II.174/2017/7.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke,
Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2017. március 22.

Az ügy tárgya: garázdaság vétsége

Terhelt(ek): vádlott neve

Elsőfok: écsi Járásbíróság 23.B.282/2015/11. ítélet, 2015.
szeptember 17. tárgyalás

Másodfok: écsi Törvényszék 2.Bf.321/2015/6. végzés, 2016.
március 17. nyilvános ülés

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: Baranya Megyei Főügyészség

Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a garázdaság vétsége miatt vádlott neve ellen folyamatban volt büntetőügyben a Baranya Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pécsi Járásbíróság 23.B.282/2015/11. számú ítéletét és a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.321/2015/6. számú végzését annyiban változtatja meg, hogy vádlott neve terhelt kényszergyógykezelésének elrendelését mellőzi. Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Pécsi Járásbíróság a 2015. szeptember 17. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 23.B.282/2015/11. számú

ítéletével vádlott neve terheltet az ellene 3 rendbeli garázdaság vétsége [2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 339. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette és elrendelte kényszergyógykezelését. Rendelkezett egyúttal arról hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

- [2] A védő fellebbezése alapján másodfokon eljáró Pécsi Törvényszék a 2016. március 17. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 2.Bf.321/2015/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét - az előzetes fogvatartás idejének pontosítása mellett - helybenhagyta.
- [3] Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által csekély mértékben kiegészített tényállás szerint a beszámítási képességét kizáró kóros elmeállapotú terhelt mindennemű előzmény és közelebbi ok nélkül tettelesen bántalmazta a sértetteket: 2014. május 25-én egy buszmegállóban (1. pont), majd félóra elteltével ugyanott (2. pont), 2014. június 18-án pedig egy téren (3. pont), illetőleg az egyik sértettet megöléssel fenyegette (3. pont). A sértettek magánindítványt nem terjesztettek elő.
- [4] Az elsőfokú bíróság az ítéletének jogi indokolásában szó szerint idézte a Btk. 17. § (1) bekezdésének és a 78. § (1) bekezdésének törvényszövegét. Ezt meghaladóan az általa alkalmazott kényszergyógykezelést semmivel nem indokolta.
- [5] A védő fellebbezése szerint a garázdaság nem szerepel a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában, ahol a törvény felsorolja a személy elleni erőszakos bűncselekményeket, ezért e törvényi feltétel hiányában a kényszergyógykezelés nem alkalmazható.
- [6] A másodfokú bíróság helytállónak találta az elsőfokú bíróságnak azt a döntését, hogy elrendelte a terhelt kényszergyógykezelését és igen részletesen megindokolta, miért állnak fenn az intézkedés alkalmazásának a feltételei.
- [7] Egyetértett a védővel abban, hogy a Btk. hivatkozott értelmező rendelkezése kimerítően felsorolja a személy elleni erőszakos bűncselekményeket. A Btk. 78. § (1) bekezdése azonban álláspontja szerint nem személy elleni erőszakos bűncselekmény, hanem személy elleni erőszakos büntetendő cselekmény elkövetését szabja az intézkedés alkalmazásának feltételül, és a két kategória nem fedik egymást. A bűncselekménynek ugyanis nélkülözhetetlen fogalmi eleme a bűnösség, a jelen eljárásban azonban a terhelt beszámítási képességének hiányában bűncselekmény nem valósult meg, így cselekménye csupán büntetendő cselekményként értékelhető.
- [8] A Complex jogtár indokolását idézve, abból arra a következtetésre jutott, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények taxatív felsorolása a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában kizárólag az erőszakos többszörös visszaesői minőség megállapíthatósága szempontjából nyújt iránymutatást.
- [9] Erre enged következtetni a BH 2015.5.117. szám alatt közzétett határozat is, amelyben az eljáró bíróság a garázdaság vétségét elkövető vádlottal szemben kizárólag azért nem rendelte el az egyéb törvényi feltételek megléte ellenére a kényszergyógykezelést, mert a garázdaság büntettét nem személy, hanem dolog elleni erőszakkal

követte el. Bár az említett jogeset elbírálásánál az 1978. évi IV. törvény rendelkezéseit kellett alkalmazni, a személy elleni erőszakos bűncselekmény felsorolására és a kényszerintézkedés elrendelésére vonatkozó szabályok nem változtak a jelenlegi Btk.-ban a korábbi szabályozáshoz képest, ekként pedig a korábbi Btk. miniszteri indokolásában és az alkalmazását elősegítő kommentárban írtak a hatályos szabályozás kapcsán is irányadók.

- [10] A garázdaság bűncselekményét elkövető személy esetében az erőszak irányultsága határozza meg a kényszergyógykezelés alkalmazhatóságának a lehetőségét. Ha az erőszak dolog ellen irányul, akkor álláspontja szerint is kizárt lett volna a kényszergyógykezelés alkalmazása, ám a terhelt erőszakos jellegű magatartása személy ellen irányult, ezért nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az intézkedést alkalmazta.
- [11] A kényszergyógykezelés feltételeit a Btk. ugyanolyan szövegezéssel határozza meg, mint a korábbi Btk. A hatályos Btk. 78. §-ához fűzött miniszteri indokolás is csupán arra utal, hogy a feltételek megegyeznek a hatályos (értsd korábbi) Btk. rendelkezéseivel. Márpedig a korábbi Btk. miniszteri indokolása a garázdaságot is felsorolja a kényszerintézkedés alkalmazását megalapozó bűncselekmények között, amennyiben az személy elleni erőszakkal kerül elkövetésre.
- [12] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Baranya Megyei Főügyészség nyújtott be Bf.B.802/2016/1-1. szám alatt felülvizsgálati indítványt a terhelt javára a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján arra hivatkozással, hogy a kényszergyógykezelés elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [13] A felülvizsgálati indítvány szerint a Btk. 78. § (1) bekezdésében a „büntetendő cselekmény” a bűncselekmény szinonimája, és azt fejezi ki, hogy hiányzik az elkövető bűnössége. A Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontja taxatív módon határozza meg a személy elleni erőszakos bűncselekmények körét, de ebből a garázdaság valamennyi alakzata hiányzik. Ezért a kényszergyógykezelés elrendeléséhez nincs meg a személy elleni erőszakos büntetendő cselekmény elkövetésének törvényi feltétele [Btk. 78. § (1) bekezdés]. Erre figyelemmel a Pécsi Járásbíróság 23.B.282/2015/11. számú ítéletének a megváltoztatását és ennek keretében a kényszergyógykezelés intézkedés elrendelésének a mellőzését indítványozta.
- [14] A Legfőbb Ügyészség a BF.1300/2016/3. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - helytálló indokai alapján - fenntartotta. Azt indítványozta, hogy a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdés második fordulata szerinti nyilvános ülésen - a Pécsi Járásbíróság 23.B.282/2015/11. számú - a Pécsi Törvényszék 2.Bf.321/2015/6. számú végzésével jogerőre emelkedett - ítéletét megváltoztatva a terhelttel szemben alkalmazott kényszergyógykezelést mellőzze, egyebekben az ítéletet hagyja helyben.

Indítványozta továbbá, hogy a Kúria a terhelttel szemben alkalmazott

kényszergyógykezelés végrehajtását szakítsa félbe.

- [15] A terhelt és védője a felülvizsgálati indítványra nem tett észrevételt.
- [16] A Kúria a 2017. március 3. napján tartott tanácsülésen meghozott Bfv.II.174/2017/5. számú végzésével a kényszergyógykezelés végrehajtását félbeszakította.
- [17] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítvány és a Legfőbb Ügyészség indítványa - az alábbiak szerint - alapos.
- [18] 1. A Legfőbb Ügyészség az átiratában azt indítványozta, hogy „a Kúria a Be. 424. § (1) bekezdés második fordulata szerinti nyilvános ülésen” bírálja el az ügyész által a kényszergyógykezelés mellőzése érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványt.
- [19] A Be. 424. § (1) bekezdése szerint: a Kúria a felülvizsgálati indítványt tanácsülésen bírálja el, kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz.
- [20] A Legfőbb Ügyészség fentebb - [18] alatt - szó szerint idézett átirata nem hagy kétséget afelől, hogy a Legfőbb Ügyészség szerint a kényszergyógykezelés mellőzésére irányuló indítványt a terhelt terhére benyújtott indítványnak értékelte és ezért indítványozta - Be. 424. § (1) bekezdés második fordulatára utalással - a nyilvános ülés kitűzését és megtartását az indítvány elbírálására.
- [21] A Kúria a Legfőbb Ügyészség indítványát a tartalma szerint bírálta el. Az indítvány tartalma pedig az, hogy a jelenleg kényszergyógykezelés alatt álló terhelt kényszergyógykezelését a Kúria szüntesse meg. A Kúria számára ez kétségtelenül nem a terhelt terhére, hanem ellenkezőleg, a terhelt javára előterjesztett felülvizsgálati indítvány, ezért azt a főszabály szerint tanácsülésen bírálta el, és nem a Legfőbb Ügyészség által indítványozott nyilvános ülésen.
- [22] 2. A bíróság jogerős ügyszöveg határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a büntetőjog - a bűncselekmény törvénysértő minősítésén túl eső - más szabályának megsértése miatt törvénysértő intézkedést alkalmaztak.
- [23] A Btk. 78. § (1) bekezdése alapján a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetőjének kényszergyógykezelését kell elrendelni, ha elmeműködésének kóros állapota miatt nem büntethető, és tartani kell attól, hogy hasonló cselekményt fog elkövetni, feltéve, hogy büntethetősége esetén egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést kellene kiszabni.
- [24] A törvény e rendelkezése négy konjunktív (egyidejűleg érvényesítendő) feltételhez köti az intézkedés elrendelését, és ezért bármelyik feltétel hiányában elesik a kényszergyógykezelés alkalmazhatósága.
- [25] 2.1. A felülvizsgálat során irányadó tényállás alapján a terhelt cselekményei - nem vitatottan - 3 rendbeli garázdaság vétségének minősülnek. A garázdaság valamennyi esetben személy elleni erőszak

kifejtésével valósult meg.

- [26] A Btk. 78. § fentebb - [23] alatt - már idézett (1) bekezdése szerint a személy elleni erőszakos [...] büntetendő cselekmény elkövetőjének a kényszergyógykezelését kell elrendelni az egyéb (konjunktív) feltételek együttes megléte esetén.
- [27] A személy elleni erőszakos bűncselekmények körét a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontja kimerítő (teljes körű, taxatív) felsorolásban határozza meg. Az ott felsorolt bűncselekmények között a garázdaság (Btk. 339. §) nem szerepel. Miután a Btk. 459. § (1) bekezdése úgy kezdődik, hogy „E törvény alkalmazásában:”, nem kétséges, hogy az azt követő pontokban foglalt értelmező rendelkezések hatálya - s közöttük a személy elleni erőszakos bűncselekmények körének meghatározása - a büntetőtörvény egészére kiterjed.
- [28] Azt helyesen észlelte az alapügyben másodfokon eljáró bíróság, hogy a bűncselekmény és a büntetendő cselekmény fogalma nem azonos. A Btk. 4. § (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény-fogalom azt feltételezi, hogy valamely büntetőjogilag releváns cselekmény egyúttal tényállásszerű (azaz a Btk. szerint büntetendő), társadalomra veszélyes és bűnös emberi magatartás. Ha ez utóbbi két feltétel bármelyike hiányzik, akkor a cselekmény már nem bűncselekmény, de ez mit sem változtat azon, hogy tényállásszerű, azaz arra a Btk. (az egyéb feltételek fennállása esetén) büntetés kiszabását rendeli. Ennek megfelelően a Btk. 78. § (1) bekezdésében a „büntetendő cselekmény” megnevezés használata „bűncselekmény” helyett (csupán) annak a szakszerű kifejezésre juttatása, hogy a cselekményt ugyan a Btk. büntetéssel fenyegeti, de elkövetője bűncselekményt nem valósít meg.
- [29] A személy elleni erőszakos bűncselekmények felsorolásában meghatározott bűncselekmények köre tehát azonos a személy elleni erőszakos büntetendő cselekményekkel, ezért a személy elleni erőszakos bűncselekmények körét meghatározó - a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában adott - legális értelmezés a Btk. 78. § (1) bekezdésének alkalmazása során is irányadó.
- [30] Mindezekhez képest az alapügyben másodfokon eljáró bíróság téves értelmezéssel jutott arra az álláspontra, hogy a személy elleni erőszakos bűncselekmények meghatározása kizárólagosan az erőszakos többszörös visszaesők tekintetében releváns és a Btk. 78. § (1) bekezdése kapcsán nem kerülhet alkalmazásra.
- [31] 2.2. Téves a másodfokon eljáró bíróságnak az az érvelése, hogy a kényszergyógykezelés feltételeit a Btk. ugyanolyan szövegezéssel határozza meg, mint a korábbi Btk., a hatályos Btk. 78. §-ához fűzött miniszteri indokolás is csupán arra utal, hogy a feltételek megegyeznek a korábbi Btk. rendelkezéseivel, a korábbi Btk. miniszteri indokolása pedig a garázdaságot is felsorolta, amennyiben az személy elleni erőszakkal kerül elkövetésre, következésképpen e miniszteri indokolás is megerősíti az értelmezését.
- [32] A hatályos (új) Btk. indokolása valóban helyesen állapította meg, hogy a két vizsgált Btk. törvényszövege megegyezik és ebből

értelemszerűen az következik, hogy a törvény által meghatározott feltételek is megegyeznek a két Btk.-ban. Ebből azonban az már nem következik - ellentétben a másodfokú bíróság érvelésével - hogy a két Btk. alkalmazási köre is változatlan. Egyrészt a korábbi Btk.-hoz képest változott mind a személy elleni erőszakos, mind pedig a közveszélyt okozó bűncselekmények köre, másrészt pedig, amíg a korábbi Btk. nem a törvény egészére kiterjedő hatályú értelmező rendelkezésben határozta meg a személy elleni erőszakos bűncselekményeket, addig, az új Btk. ezt megtette. Ez utóbbi jogszabályi rendezés felel meg ugyanis az alkotmányos büntetőjog egyik alapvető követelményének, a jogbiztonság követelményének.

[33] Mindezek után az már aligha igényel részletesebb kifejtést, hogy a korábbi Btk. alkalmazása körében kiadott BH 2015.117. számú döntés I. pontja - amely helyesen mondta ki, hogy a kényszergyógykezelés az egyéb törvényi feltételek megléte esetén sem rendelhető el, ha a kóros elmeállapota miatt nem büntethető terhelt a garázdaság büntettét dolog elleni erőszakkal követi el - az új (jelenleg hatályos) Btk. 78. § (1) bekezdésének alkalmazása során már nem irányadó, s ezért nem vehető figyelembe.

[34] A teljesség igényével jegyzi meg a Kúria, hogy a korábbi Btk. 137. § 17. pontjának 2011. január 1. napjától hatályos szövege szerint: „erőszakos többszörös visszaeső az a többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el. E pont alkalmazásában személy elleni erőszakos bűncselekmény: [...]”.

A korábbi Btk. e rendelkezése tehát kifejezetten és kizárólag csak az erőszakos többszörös visszaesést megalapozó bűncselekmények körét határozta meg a személy elleni erőszakos bűncselekmények legális értelmezése során. Ennek megfelelően a korábbi Btk. hatálya alatt, azaz 2013. július 1. napja előtt a személy elleni erőszakos bűncselekményeknek nem volt olyan általános meghatározása, mint amelyet a hatályos Btk. már hivatkozott rendelkezése tartalmaz.

[35] 2013. július 1. napjától, tehát az új Btk. hatályba lépését követően, a személy elleni erőszakos bűncselekmények általános értelmező rendelkezésben történt meghatározása folytán a személy elleni erőszakkal elkövetett garázdaság már nem képezheti a kényszergyógykezelés elrendelésének az alapját, mert nem szerepel a személy elleni erőszakos bűncselekmények fogalmát legális értelmezéssel meghatározó törvényi rendelkezésben. Ezért az alapügyben eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályának megsértésével rendelték el vádlott neve terhelt kényszergyógykezelését.

Az indítvány elvi tartalma

[36] A kényszergyógykezelés elrendelését nem alapozhatja meg a személy elleni erőszakos magatartással végrehajtott garázdaság vétségének az elkövetése.

A döntés elvi tartalma

[37] A személy elleni erőszakos bűncselekmények körét a Btk. a 459. § (1) bekezdés 26. pontjában az egész Btk.-ra kiterjedő hatállyal

meghatározza, tehát a személy elleni erőszakos bűncselekmények törvényi meghatározása már nem csupán az erőszakos többszörös visszaesők fogalmához kapcsolódik.

- A Btk. 78. § (1) bekezdésében a „büntetendő cselekmény” helyes használata annak a szakszerű kifejezésre juttatása, hogy a cselekményt ugyan a Btk. büntetéssel fenyegeti, de elkövetője bűncselekményt nem valósít meg.

A személy elleni erőszakos bűncselekmény fogalma magában foglalja a személy elleni erőszakos büntetendő cselekményt, ezért a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában adott legális értelmezés irányadó a Btk. 78. § (1) bekezdésének alkalmazása során is.

Záró rész

- [38] A kifejtettek folytán a Kúria – a Be. 424. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondat 1. fordulata szerinti összetételben eljárva – s miután hivatalból vizsgálándó [Be. 423. § (5) bekezdés] feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt – az ügyész felülvizsgálati indítványának helyt adott, és a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot – a Be. 427. § (1) bekezdés 2. fordulata alkalmazásával – megváltoztatta. Az vádlott neve terhelttel szemben alkalmazott kényszergyógykezelést mellőzte, egyebekben a Pécsi Járásbíróság 23.B.282/2015/11. számú ítéletét és a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.321/2015/6. számú végzését – a Be. 426. §-a alapján – hatályában fenntartotta.
- [39] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság – a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2017. március 22.

. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
Lévai Viktória
tisztviselő

